

PÉCSI Dohánygyár

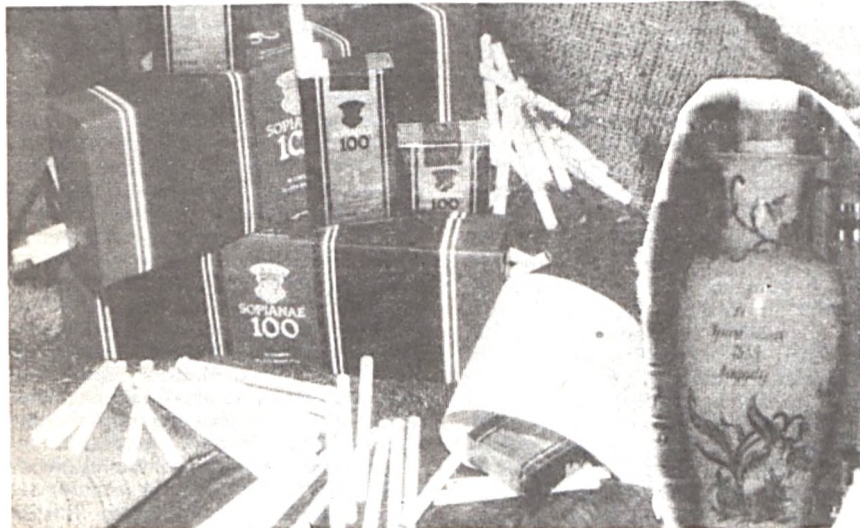
ÁRA:
2,30 Ft

XV. ÉVFOLYAM, 8. SZÁM

A PÉCSI DOHÁNYGYÁR DOLGOZÓINAK LAPJA

1989. AUGUSZTUS

Véget ért a 12-dik PIV

Siker: nagydíjas termékcsalád

Véget ért a 12. Pécsi Ipari Vásár. Mi, pécsiek abban a szerencsés helyzetben vagyunk, hogy a Dunántúli Napló révén az elmúlt hét fontos eseményéről rendszeres információt kaptunk. Olvasunk arról, hogy mely cégek vesznek részt az ipari vásár és kiállításon. A naplóból tudjuk azt is, hogy mely kiállítók terméke kapott vásári díjat. Amiről nem tudunk, hogy milyen egy-egy vásári hangulat, a kiállítók mennyire elégedettek, valamint a vásárlatóknak mi a véleménye a látottakról. Talán szívesen vennék lapunk olvasói, ha ilyen belső „információkhoz” is hozzájuthának.

Milyen is volt az ipari vásár egy kívülálló szemével? Hogy erről megbízható véleményt kapjunk, legjobb módszer elvegyülni a nyüzsgő tömegben és hallgatni a megjegyzéseket.

— Ide sem volt érdemes kijönni, nincs semmi új és érdekesség — hallottam a kritikai megjegyzést mellett.

Pár száz méterrel arrább már más beszélgetés fülánja voltam. — Nézd, milyen jó autók! És még vásárlási előjegyzést is fölvesznek.

Igaz, amikor közelebb kerültem kiderült, hogy valutával lehet fizetni érte. Például egy 5 ajtós Szamarát közel 10 ezer márkáért lehet vásárolni. Nem kell érte nyugatra utazni — ez jó, de kell érte kemény valuta, ami nem mindenkinek jó (mert nincs).

Miután kicsit megpihent az ember, a vásárlók utcájába érdemes betérni. Kínálnak-e valamit olcsóbban? Hogy

megtudjuk, ahhoz végig kell sétálni a Veress Endre úton.

Egy kicsit jobban tájékoztathatnánk a hangosbemondóban! Mire recsrecs, és kezd — a cigarettázás egyféle élvezetet jelent! Hm — kapom fel a fejem. De figyeljünk csak!

„Ki gondol cigarettázás közben arra, hogy egy-egy füstalkotó veszélyt, is jelenthet az emberi szervezetre?”

— A Pécsi Dohánygyár C-vitaminos füstszűrők alkalmazásával megoldotta a veszélyes aldehidek lekötését a cigarettafüstpól. A Sopianae 100, a Nádor és a legújabb Sopianae Nívó cigaretták füstszűrője C-vitamint tartalmaz. Ezek a cigaretták megvásárolhatók az árusító pavilon egységében. Sőt, ha tovább hallgatjuk kiderül még, hogy ajándécsomagot is lehet nyerni. Miféle akció ez? Cigaretta reklámoznak? — Hallom a kételkedő hangot mögöttem. Nézzük meg közelebbről!

A hangosbemondóban kellemes nő hang tovább folytatja — akik a termékekből gyűjtő kartonnal vásárolnak, egy Pall Mall feliratos reklámesernyőt is nyerhetnek.

— Hát ezt meg kell nézni, van-e esernyő, van-e Sopianae Nívó?

Már messziről látható a Dohánygyár emblémája, a stilizált 3 dohánylevél, mellette a C-filter embléma. De hát a Dohánygyár milyen joggal árusíthat?

A kis „bódé” polca tele cigarettával, egyéb piperecikkek, kaphatók ap-

(Folytatás a 2. oldalon)

MERA 9150

A MERA 9150-es több mint 10 éves magyarországi életének kiemelkedő állomása volt június 21-e a Pécsi Dohánygyárban. A Metronex külkereskedelmi vállalat a Gambit Kft, az IMF Kiszövetkezet, a Pécsi Dohánygyár közös bemutatóján az érdeklődők üzem közben próbálhatták ki a számítógép legfrissebb hardware és software fejlesztéseit. A másfél évvel ezelőtt alakult Gambit Kft a MERA 9150-esek továbbfejlesztésére, korszerűsítésére szakosodott. Első termékünk a régen várt „nagy terminál” mely képernyőjének információtartalma az előző termináloknak a négyzetére nőtt (480 karakterről 1920 karakterre) és egyben lokális nyomtatót is tud kezelni, 1988. második felében érkezett gyárunkba. Ezzel a berendezéssel software fejlesztési tevékenységünk új irányt vett. Társosztályaink most már látványosan önálló számítógéppel rendelkeznek. A tavaszi BNV-n találkoztunk a cég vezetőivel és fejlesztő szakembereivel.

Itt eszteltek számunkra további fejlesztéseiket, és állapodtunk meg abban, hogy egy országos bemutatót rendezünk üzemi körülmények között. A rendezvényre az ország minden részéből, Záhonytól Szombathelyig érkeztek érdeklődő szakemberek. Mit is tudunk nekik mutatni?

Nos, egy különített, korszerűsített MERA 9150-est, melynek memóriája az eredeti 128 kbyte helyett már 1 M byte-os (10 szerese az eredetinek), egy új központi vezérlőt (processort), melynek sebessége közel négyszerese az eredetinek, természetesen a nagyterminálokat és egy új berendezést, az 5/4 colos floppy egységet, mely egy újabb kapcsolati lehetőség a külvilággal, elsősorban az IBM PC-kel. Pavel Kowalsky úr a Kft elnöke mutatta be a gépegyeségeket részletesen, majd Jerzi Yvan úr, a cég vezető programozója ismertette az ezen gépegyeségeket működtető G 2830-as operációs rendszert. Ez lényegében kompatibilis az általunk eddig alkalmazott rendszerekkel, így a kialakított felhasználói softwareink átalkítás nélkül továbbra is alkalmazhatók.

A METRONEX Külkereskedelmi Vállalat képviselőiben Roman Warzycki úr, a budapesti képviselő kereskedelmi vezetője adott tájékoztatást a berendezések és egyéb számítástechnikai eszközök beszerzési lehetőségeiről és természetesen nem utolsósorban azok áráról.

A lengyel szakemberek után mi vettük át a szót és röviden ismertettük a megjelentekkel eddigi software fejlesztéseinket, valamint a korszerűsített berendezéssel szerelt rövid egynapos tapasztalatainkat.

A tájékoztató után élénk eszmecsere alakult ki az új lehetőségek alkalmazásáról, szállítási határidőkről. A szakemberek az erre az alkalomra a tanácsterembe telepített terminálokon ki is próbálhatták a számítógép nyújtotta új lehetőségeket.

A bemutatót követően született meg a döntés, hogy az átalkított számítógép több hónapos próbára gyárunkban maradjon. Így lehetőségünk nyílik a berendezés lehetőségeinek huzamos próbájára, aminek alapján dönthetünk berendezéseink továbbfejlesztésének sorsáról. A mai napig szerelt tapasztalataink kedvezőek, bázisfejlesztési rendszerünk gépidőigénye körülbelül az 1/3-ra csökkent, és emellett felhasználóink tevékenysége nem zavarja, lassítja a másikat.

Csomor Miklós

Véget ért a 12-dik PIV

(Folytatás az 1. oldalról)

rő játékok, cukorkák. Az ablak mögött egy fiatal hölgy. — Bemutakozom, beszélgetésbe elegyünk.

— Hogy kerültél ide a vásárra? Hiszen látom a cégtáblán, „magánkereskedő”, a pavilonon pedig hatalmas dohánygyári embléma.

— Schmidt Eszternek hívnak, dohány-ajándékboltot üzemeltetünk édesanyammal a Sarohin tábornok útján — Kertvárosban. Egy napon azzal keresett meg a Dohánygyárból a marketingvezető (Keszthely Kiss Jolán), hogy cégük a PIV területén szeretné árusítani termékeit, de a vállalatnak ehhez nincs engedélye. Én, mint magánkereskedő kiköltözhetnék-e oda 10 napra árusítani a pécsi gyár cigarettáit, főleg az újabbakat. Emellett természetesen saját üzletemben árusított termékeket is árulhatom. Ezt át kell gondolnom, kérek néhány nap haladékot és majd fogok jelentkezni a gyárban — válaszolta Eszter. Édesanyammal megbeszéljük az ajánlatot, úgy gondoltuk, hogy kockázatos vállalkozás, de saját érdekünk is. Ezt követően bementem a gyárba, pontosítani a feltételeket és a lehetőségeket.

A gyár részéről néhány újdonsággal és meglepetéssel szeretnének szolgálni a vásárlókat részére, de ennek a megszervezését mi vállaljuk, csupán az együttműködés szükséges hozzá.

— Ilyen előzetes megbeszélés után pontosítottuk, hogy a gyár a pavilon dekorációjáról gondoskodik, én kaptam prospektusokat, információt az új termékekről és biztosítottak, hogy közben el fognak látni szóró reklámanyagokkal.

És elérkezett a nyitás napja, majd eltel, szinte elröpült a 10 nap.

— Milyen volt a forgalom? — teszem föl a kérdést.

— Egészen véve a vártnál jobban alakult a bevételünk, több vásárló keresett fel, mint a Sarohin tábornok úti boltunkban. Naponként és napszakonként is változott a vásárlók száma. Azt hiszem, a szerencse is mellénk szegődött, hogy mi voltunk az egyetlen cigareta-árusító egység.

— Milyen hatása volt a hangos hirdető által napjában többször is sugárzott szövegnek?

— Megtette hatását, keresték a C-vitaminos cigarettákat, sőt, többen megkérdezték, valóban C-vitamint tartalmaz-e, vagy egyféle vevőcsalogatás? Erre én a gyári kiadványt a kedves vevő kezébe nyomtam, mondván, ebből mindent megtudhat, azt is, hogy mi a füstszűrő szerepe. Az ajándéktárgyaknak, mint öngyújtó, reklámgyufa, matrica, hallatlanul örültek az emberek. Képesek voltak többször is visszajönni vásárolni cigarettát, hogy az apró ajándékokból mind többet tudjanak hazavinni.

— Ezek után megkérdezem, legközelebb is vállalná-e ilyen feladatot?

— Igen, csak egy javaslatot hadd tegyek, a Dohánygyár kiállítási standjának közelében kell az árusítást is megoldani. Ugyanis nagyon sokan megkérdezték, és hol lehet megtekinteni a kiállítást?

H. T. J.

A marketing jelentősége (Folyt.)

Hiánycikk lett a Sopianae Nívó

Vállalatunk legújabb terméke a Sopianae Nívó. Erről a termékről elmondható, hogy igazán sikeresen indult. Dolgozóink ezt úgy is tapasztalhatják, hogy — az induló gyártást követően viszonylag rövid idő alatt — újabb és újabb tételek készítése vált szükségesse. Mi tette ezt a cigarettát ennyire keresetté? Miben tért el a Sopianae Nívó bevezetése a Sopianae 100 és Nádor indíttatásától?

A júliusi újságban megismerhették a két utóbbi termék bevezetésének körülményeit. 1986-ban a C-vitaminos cigaretták elfogadtatása, megismertetése nem volt teljes körű. A vásárokon történő bemutatás, a szóróanyagok terjesztése főleg egy-egy területre koncentráldott. Innen, mint „csomópontból” indult el a termékek híre. A termékek jók voltak, újszerűek, a piac igényelte, így fogyasztása fokozatosan terjedt. A termékek újdonságtartama (C-vitamint tartalmazó füstszűrő) azonban nem jutott el minden fogyasztóhoz. Nem volt megkülönböztető jelzés, a cigarettacsomagok bár újszerűek (szín, grafika, hosszúság) voltak, azonban nem voltak kiemelten figyelemfelkeltőek. Így a csomagok nem árulhatók „önmagukat”, s nem ösztönözheték kellően az impulzus vásárlókat. (Erre pedig nagy szükség lenne, ismerve a cigaretták megismertetésének nehézségeit.) A csomagolás, grafika másik hiányossága, hogy a cigaretták egyedülálló filterére nem hívta fel a fogyasztók figyelmét, s az erre utaló feliratok sem elég kэрthetőek az átlagfogyasztó számára (pl. karcinogén, kemizorpció, stb.). Az újszerű filter megismertetését segítette elő az MTV Plusz (Kísérleti Kereskedelmi adás) keretében sugárzott ismertetés (1988. május), a Danubius Rádióban elhangzott hírdetések (1988. júl., aug.), a Balaton környékének és Budapestnek — mint kiemelt körzeteknek — a kiemelt tájékoztatása, reklámnyaggal való ellátása, az elosztók és kereskedők személyes tájékoztatása (1988. július). Talán sokan emlékeznek még arra, hogy 1988. második felében pl. a Nádor termelése megugrott. Ez bizonyította legszembetűnőbben a megismertetés, a „reklámozás” jelentőségét. Mindezek ellenére a fogyasztók és kereskedők jelentős rétege nem tudta, hogy a Sopianae 100 és Nádor filtere C-vitamint tartalmaz, vagy ha tudta, akkor nem tudta (tudja), hogy mi ennek az előnye, ill. voltak, akik csak reklámfogásnak hitték.

A Sopianae Nívó nevének, az újszerűségének megismertetése már 1988-ban elkezdődött (Szegedi Ipari Vásár, BNV, sajtó, stb.). Az idei év áprilisában a „Reform”-ban megjelent egy újságcikk, mely közzétette az adott információt a C-vitaminos filterek kedvező tulajdonságairól (s mindzett 400 000 példányban!). Ez a cikk már jelezte a Sopianae Nívó megjelenését és továbbfejlesztett filterének tulajdonságait. A Nívó piacra kerülésével egyidejűleg sajtótájékoztatót ismertettük a filtert és a terméket (erről vállalati újságunk is tájékoztatót) újságírók és kereskedők

jelenlétében. Erről a napilapok és a tv-híradó is tájékoztatta a közvéleményt (fogyasztók-kereskedők). Ezzel egyidejűleg közvetlenül a kereskedőkhöz — elosztóhálózatot is figyelembe véve — is juttattunk el tájékoztatókat, plakátokat. A sajtótájékoztatót követően sugározta az MTV mindkét másora filterreklámunkat (remélem, mire ezeket a sorokat olvassák, már augusztus hónapban is láthatták reklámfilmünket) és különböző sajtótermékekben jelent (jelenik) meg hirdetés, tájékoztató (pl.: Delta, Impulzus).

A széles körű tájékoztatás eredményezte azt, hogy a Sopianae Nívó gyorsan hiánycikké vált. Vállalatunkhoz nagyon sok kereskedő, fogyasztó telefonált azért, hogy hol juthatna hozzá ehhez a cigarettához, ill. hogy a reklámozott filteres cigarettá forgalomban van-e már. Érdekes, hogy a tv-reklámtól követően milyen sokan kérték tőlünk fogadásaik eldöntését (tényleg van C-vitamin a cigarettában, vagy ez csak reklámfogás, melyik termékekben van az „új” filter? stb.). Mindezt bizonyítja, hogy sokakhoz eljutott új termékünk híre, és a „C-vitaminos cigarettá foglalkoztatja a dohányosok egy részét.

Tanulságos összehasonlítni a három különböző 100 S termék bevezetését követő első és második hónap értékesítési adatait (edb cigarettá).

	Sop. Nívó	Nádor	Sop. 100
1. hó	3328	95	262
2. hó	7648	422	736

Az eddig leírtak azonban csak a termék-bevezetés körülményeit és azok eredményét mutathatta be, s ezt is csak igen rövid idő alatt jelentkező tapasztalatok alapján. Az, hogy a Sopianae Nívóból hosszabb távon is sikeres termék legyen, még sok feladatot jelent számunkra. A termék sikeressége azonban nemcsak vállalatunkon múlik (minőség, mennyiség, tájékoztatók). Igen fontos az elosztóhálózat (DOHÉSZK) szerepe (beszerezhetőség!), a dohányzásokkal kapcsolatos propaganda, az életszínvonal alakulása, stb. Ami önmagunkon múlik, azt nekünk kell befolyásolnunk. Nem várhatunk senkire, hogy vállalati problémánkat megoldja. A fogyasztók „értékelik” újszerű törekvéseinket. A már hosszabb ideje tartó, fogyasztócentrikus termékpolitika eredménye az, hogy 1989 első felének forgalmazási adatai alapján (DOHÉSZK adatai) a Pécsi Dohánygyár termékei adják a hazai cigarettafogyasztás 46%-át. Ez a szám nem igényel különösebb magyarázatot. Közös érdekünk a marketing-szemlélet elterjedését, a piaci munka továbbvitelét. Ennek felismerése biztosítja hosszú távon a vállalat eredményes működését, a piaci pozíciók megerősítését, megerősödését. Ilyen módon lehet összehangolt — bárhol! — a piacutakítás, a termékterítés, — a termékialakítás és a piaci stratégia kialakítása.

K. K. J.

Első fél éves energiahelyzetünk

16 milliót költöttünk

Minden fél év a vállalat életében mérföldkő, a június 30. azért, mert a mutatószámok alapján — ha kell — még az év végéig korrigálni lehet a termelést, az év vége pedig az éves termelés lemérettetése.

Igy van ez az energiafogyasztás területén is. Nézzük a fogyasztás-termelés szemszögéből az energiagazdálkodási helyzetünket: A villamosenergia-felhasználásunk évek óta fokozatosan nő. Ez nemcsak azért történik, mert évek óta termelésünk is nő, és ezzel párhuzamosan a termékeink összetétele a mind bonyolultabb technológiát igénylő cigarettagyártás felé hajlik, hanem azért is, mert a vállalat igyekszik megteremteni azokat a feltételeket, amely a technológia és gyártás minőségi és mennyiségi igényeit hosszabb távon kielégíti. Itt olyan új berendezések üzembe állítására gondolok, mint pl. a szivattyúház, az új Rots fűvők, az Atlas-copco párhuzamos üzemeltetése, de említhetném a különböző, nagyobb teljesítményű gyártó- és csomagológépeket is. A kapacitásnövelő gépek áramfogyasztása nagyobb, mint az elődeiké volt, így az egymillió cigarettára jutó fogyasztás is nagyobb lett az első fél évben, mint 1988 hasonló időszakában volt: +1%, 7,95 Kwh. 1989 első felében még nem tudtuk pontosan felmérni a gyártócsarnok klímaberendezésének pontos hatását, a fajlagos fogyasztásra, mivel időjárási viszonyaink ezt lehetővé nem tették. Ehhez hosszabb idő szükséges, de várhatóan 0,1—0,15 Kwh/millió db növekedéssel biztosan számolhatunk.

A villamosenergia-felhasználás területén van még egy mutatószám, amire rendkívüli módon oda kell figyelni, s ez pedig a teljesítmény-tényező, ez fejezi ki, hogy a hasznos, a munkát végző áram milyen arányban áll a villanymotorok belső áramfelhasználásával (meddő áram). Ennek maximális értéke: 1. Jelenleg ennek fél éves átlagértéke 0,9855, ami szintén 1%-kal jobb, mint a tavalyi hasonló idejű érték.

A villamosenergia-felhasználásunk költségoldalát tekintve az egymillió cigarettára eső forintérték sem kedvező, +2%. Köztudott, hogy évek óta vagy az alapdíjban, vagy a fogyasztási díjban történtek áremelések, így az egységárak folyamatosan nőttek és a jövőben is nőni fognak. Jelenleg egy Kwh áramot 2,74 Ft-ért kapunk (két évvel ezelőtt ez csak 2,13 Ft volt). Ilyen egységáron az első fél évben több mint 6,5 millió forintot fizettünk ki csak az áramszámlák ellentételezésére, annak ellenére, hogy ez az összeg a teljesítménytényező kedvező alakulása miatt már csökkentett (árengedményes) összeg. Ha az utóbbi nem lett volna, pár ezer forint híjával az áramszámlánk 7 millió forintot tenne ki.

Ahhoz, hogy a költségoldalt csökkenteni vagy legalábbis mérsékelni tudjuk, takarékoskodni és gazdaságosan kell

üzemelni. Le kell kapcsolni a feleslegesen égve hagyott lámpatesteket, le kell állítani az üresen járó villanymotorokat, csak azokat a berendezéseket kell üzembe helyezni, amelyek a munka elvégzését szükségessé teszik. A meddő áram kompenzációját végző automatikákat jó karba kell tartani, a nagy villanymotorok egyedi meddőenergia-felhasználását pedig egyedi kompenzációval lehet csökkenteni. Csak így és ilyen módon lehet a felhasználást csökkenteni, illetve a visszatérítési díj mértékét növelni.

A másik alapvető energiafajtánk, amit a termékünk előállításánál felhasználunk, a gőz. Ennél az energiafajtánál az első fél évben rendkívül jó eredményeket értünk el, hiszen a fajlagos (1 millió kombinált filterrúd előállítására felhasznált) mennyiségi mutatónk 32%-os, míg a költségoldal 24%-os megtakarítást mutat. Az igazsághoz tartozik, hogy ezt az eredményt nemcsak a terén elvégzett ellenőrzések gyakorlatának növelésével, a karbantartások pontosságával, a krepplőben már egyszer munkára fogott gőznek fűtésben való gazdaságosabb felhasználásával érték el, hanem a téli időjárás enyhése is befolyásolta.

A költségoldalt tekintve várhatóan tovább fog növekedni a gőz egységára. Jelenleg 240 Ft-ba kerül egy tonna gőz, s ebből nekünk naponta minimálisan 45 tonna kell. Ezek alapján mindenképpen indokolt a felhasználások csökkentése, a meglévő hibák kijavítása (pl. páckonyha főzőüst biztonsági szelepek kicserélése, a fűtőautomatika biztonságos üzemeltetése, korszerű kondenzrendszer kiépítése, hőszigetelési munkák pótlása, stb.).

A legnagyobb viszonylagos többletfogyasztást a gázfelhasználás mutatja a fél évben. Addig, amíg 1988 első felében 1 t dohány szárítására 14,22 m³ gáz kellett, úgy ez az érték idén 14,85 m³-re növekedett. Ez a +4%-os érték az előkészítési osztály technológiai változásával teljes mértékben összefügg. Más fogyasztói helyeken (óvoda, bölcsőde, labor, konyha) a felhasználás csökkent. A gáz költségoldali értéke — annak ellenére, hogy ezt az energiafajtát sem kerülte el az áremelés — csökkent, mivel szerződés módosításra került sor a DD. Gázszolgáltató V. és vállalatunk között. Így kedvezőbb forintértékben, 7,04 Ft/m³ egységár helyett 5,66 Ft/m³-ért vásárolhatjuk meg a gázt, ami összértékben 20%-os kiadási megtakarítást jelent.

A különböző energiafajtáknál lehetőség van a bennük rejlő hőmennyiségük alapján összegzésre. Ennek alapján 1988. I. felében 3692 millió cigarettára előállításához 55 528 GJ, míg 1989. I. felében 4070,7 millióhoz 47 191 GJ értékű energiát használtunk fel. Az utóbbi értéke majdnem eléri a 16 millió forintot.

Mit tud a PLC?

Az utóbbi időben egyre gyakrabban láthatunk a 2-es csomagológép körül kis fekete dobozokat, amelyen számos kis lámpácska (LED) és kezelő billentyű található. Ezek a kis dobozok — PLC-k — nem mások, mint egy komplett elektronikai vezérlőegység adott számú bemenő és kimenő vonalakkal. (Gyárunkban a FESTO cég FPC 202-es gépe található.) PLC avagy FPC az angol ill. német irodalomból átvett rövidítés, mindkettő szó szerinti jelentése „Programozható Logikai Vezérlőegység”.

Mi is tulajdonképpen ez a PLC? Nem más, mint egy célorientált mikroszámítógép. Célorientált, mert csak vezérlési feladatok elvégzésére alkalmas, szemben a személyi számítógépekkel, amelyek programozásuk révén tág területeken alkalmazhatók, igaz, illesztő felületeken keresztül. A PLC-k tartalmazzák a nagy számítógépek funkcionális egységeit az igen nagy mértékben integrált áramkörökben. Ezek az áramkörök a következők: központi egység (CPU), ami valamilyen nagy teljesítményű mikroprocesszor (NP), különböző időzítő és vezérlő egységek, kimeneti és bemeneti illesztők (I/O), memória, azaz tárolak a különböző programok, illetve adatok tárolására.

Mit tud egy ilyen PLC? Különböző bemeneti feltételek logikai eredményéhez valamely kimenetet rendel hozzá. Kicsit egyszerűbben ez azt jelenti, hogy egy beavatkozó szerv működtetéséhez szükséges összes feltétel teljesül, akkor azt működteti. Villamos vezérlések analógiájára ez nem más, mint a relék és a huzalozás egy része. Egy igaz, hogy az érzékelőknek és beavatkozó szerveknek az adott PLC-hez illeszkednie kell, ami azt jelenti, hogy legtöbbször 24 V egyenfeszültségről kell működnie mindennek. (De ez nem probléma). A bemeneti feltételeket itt ne csak egy egyszerű motorindításra gondoljunk, hanem például mint a kartonba rakó gépen egy mozgásláncolat sok-sok feltétel teljesülése befolyásol. Képesek logikai műveleteken kívül számlálási és időzítési feladatok elvégzésére is, sőt, egyes típusok analóg jeleket is képesek feldolgozni.

Kapacitásukat legtöbbször a maximális ki- és bemenetszámmal jellemezhetjük. Ez a szám az FPC 202-nél 128, azaz 64 ki- és 64 bemenet.

Minden egyes PLC-nek van egy sajátos programnyelve, amivel különböző utasítások adhatók a PLC-nek, azaz „megmondható neki”, hogy mit csináljon. Ezek az utasítások egy program formájában a memóriában tárolódnak és a program indításakor ezek egymás után végrehajthatók.

A futó program tisztelettel, megállítható, különböző direkt utasítások a programtól függetlenül kiadhatók és az egész vezérlés akár lépésenként is végig modellezhető. Az érzékelők állapota, valamint kiadott vezérlő jelek meglete a ki- és bemeneti LED soron nyomon követhető, ami a javítási és szervizelési munkákat nagymértékben könnyíti.

Kongresszusi és pártértekezleti küldött: Nagy Gyula

„A gyakorlat eddig nem igényelte a nyitottan politizáló gondolkodást...”

Vállalatunknál 1989. július 27-én a párttagsággal való egyéni elbírálások után jelölő gyűlést tartott a pártbizottság. A csökkent számban jelenlévő párttagok egyhangúlag jelölték küldöttnek Nagy Gyulát, mind a megyei pártértekezletre, mind a kongresszusra. Röviden vázolja: ezek után Nagy Gyula a város déli iparterületén, valamint az élelmiszeripar területén tevékenykedő párttagok előtt kell csatát nyerni a jelöltség megtartására. Amennyiben itt jelöltek elfogadják, felkerülhet a városi jelöltek szavazólistájára, melyen a város teljes párttagsága titkos szavazással előrelátólag 50 jelölt közül választja meg a számára legszimpatikusabb 19 fő küldöttet. Tömören szólva: választási kampányt, feltárulkozást, nyitottságot, állóképességet, tudást, programot kell adni, szimpátiát kivívni minden jelöltnél. Ennek jegyében tesztek föl most egy pár kérdést Nagy Gyulának.

— Mi a véleményed a két fogalom kapcsolatáról, társadalom, élcsapat?

— Az élcsapat fogalmát én nem erőltetném tovább. Elméletileg elképzelhetőnek tartom létezését, de túl sok körülményt kell rögzíteni igazolására. A társadalmi törvényszerűségek megfogalmazása akkor áll az igazsághoz legközelebb, ha a törvényekhez vezető körülményeket (késztéseket) változásukban szemléljük, vizsgáljuk.

— Mondj egy pár gondolatot a múltról és a jövőről a jelen képeiben.

— Ha tréfásan megfogalmazhatnám, azt mondhatnám, hogy a múltból jöttem, a jelenben élek, a jövő meg lesz! — velem, majd nélkülem. Úgy érzem, a kérdés arra irányul, hogy én is tagadom-e a múltat? Nem, nem tagadom sem a közel, sem az ezeréves múltunkat. A jövőt sem tudom elképzelni a múlt tárgyilagos értékelése nélkül. A nemzeti megbékélés híve vagyok. A sértettek, megaláztatottak kapjanak elégtételt, de a bosszúállásnak útját kell állítani.

— Én úgy látom, hogy a szabad gondolkodás rendezettsége, rendszere a legkuszább helyzetet teremtette a pártban belül is. Te hogy értékeled ezt?

— Ennél kuszább talán már elméletileg nem is lehet. A politikai gyakorlatunk nem igényelte a nyitottan politizáló gondolkodást, hiszen mindent eldöntöttek, meghatároztak a nevünkben, értünk jelszó alatt! Leszoktunk arról, hogy a körülményeket értékelve kialakítsuk a saját véleményünket. Emlékezz rá, nem is volt olyan régen, amikor jelzőket aggattak ránk. Szerintem itt csak a türelem segít, az emberek hamar meg fogják tanulni az önállós, felelős véleményalkotást. Szerintem az a feladatunk, hogy ezt a folyamatot segítsük, de ne irányítsuk.

— Mivel párttagokat kell képviselnél, biztos érzed, hogy a vállalati párttagok megnyilvánulása, akarata is he-

terogen, vagy éppen felszínes. Hogy akarod ezt egy palettára helyezni, illetve a felszínen bemutatni?

— Ez a paletta kifejezés nagyon tetszik. Műszaki ember lévén, vizuális alkotó vagyok. Elképzelem, mennyi szín van tisztán és keverten egy festő palettáján. Az embercsoportok ilyen színesek, akár párttagokból áll a csoport, akár nem. A képviselőiséget ma még nagyon sokféleképpen értelmezik. Ezért szükségesnek tartom kimondani a saját értelmezésemet, ha megengeded, ehhez használnom a paletta kifejezésedet. Attól kezdve, hogy a paletta „színei” engem kiválasztottak, én már (mint egy szín) csak magamat vihetem tovább. Azok a színek, akik velem keveredve nem akarnak a vászonra kerülni, ne szavazzanak rám!

— Milyen szervezeti és működési szabályzatot képzelsz el a párt számára, fő kontúrokból?

— Rugalmasat, minimális adminisztráció igényűt és szigorút. A pártba való bekerülés egyedüli feltétele az alkalmasság lehet az önkéntesség elve mellett. Az alkalmasságot az illetékes alapszervezet döntheti el mindenkor az adott személyről, természetesen a kikerülést is. Működési szabályzatot csak szigorú alapra helyezve képezem el, mert fegyelmem nélkül nem lehet eredményes munkát végezni.

— A múlt történetéből a szennyest foltok eltávolítására elég-e egy momentumként az, hogy változtassák meg a párt jelenleg nem éppen kifejező elnevezését?

— Nem, nem elég! — a szennyest tisztára kell mosni teljesen! A párt elnevezésének tükrözni kell a párt valószínű társadalmi helyzetét, szerepét. Utalva az első kérdésre, úgy vélekedem, hogy ebben a kérdésben (főkérdés) bizonyos akcióformákat túlságosan masszívan rögzítettük. Megjegyezném még, hogy a párt neve fontos, de a vonzó, ami támogatást is kap, csak a programja lehet!

— A pártnak kell-e építkeznie a nemzeti érzésekből, nemzeti tudat alakításában mi a vállalat?

— A kérdés első felére azt mondom, hogy ha nem építünk rá, akkor az egész értelmetlenné válik. Igenis építenünk kell a nemzeti és vele azonos értékű nemzeti érzésekre. A kérdés második felére az a válaszom, hogy az egyenértékűség tudatának erősítését tartom egyedül járható útnak. Fontosnak tartom a nemzeti büszkeség érzésének fejlesztését, a hazafiság fogalmának tartalommal való kitöltését, de egyetlen más nemzetet sem szabad alá- vagy fölérendelni!

— A jelenlegi tagdíjfizetés — többszöri változtatás ellenére — sem elfogadható a tagság részére. Te milyen rendszert látsz jónak, amit végül elfogadna a tagság? E kérdés gondolatközébe tartozik az, hogy a párt kezdje feladni az ingatlan tulajdonának egy részét. Ebben a tulajdonjogban valami

módon benne van a tagság pénze is, de az árubabocsátásnál ők nem lettek megkérdezve, igaz a vételét sem kérdezték egykor!?

— A tagdíjfizetés rendszerét alapjában megváltoztatnám. 1. A működéshez szükséges költségek meghatározása, azaz költségvetés készítése. 2. Források előteremtése. 3. Szigorú, párttagság előtti elszámolás. A forrás oldalon a tagdíjak mértékét az alapszervezetekre bízom. Az alapszervezeteknél mérlegelném az arányos teherviselést és a mozgalmi kiadások anyagi szükségletét. Azt kérdezed, hogy értem-e a kérdést, hát persze, hogy értem. Kérdezed mennyi, mondom annyi, mondd mi annyi?! Hát ez ilyen dolog. A párttagság ismeri a párt vagyonát? Mondták! Te elhinnéd? — mondhatnak bármit! Tudjuk, hogy miből van? Csak azt, hogy nem a tagdíjakból! Amit eladnak vagy átadnak, az melyik rész? No, ezt a szennyest is ki kell mosni és utána nagyon vigyázni a tiszta ruhára!

— Ma egy párttagba — minden személyi vizsgálódás nélkül — szeretnek „belekötni”, de lassan a párttagok egymásba is! Mint kongresszusi jelölt a „rugásokat” is megkaphatod, ilyen erős vagy, hogy ezt kibírod? Lényegében miért vállalod, vagy kiért?

— Induljunk ki abból, hogy a népnek mindig igaza van. A beszélgetésünk közben említettem, hogy helyettük döntöttek a legtöbb kérdésben. Amikor jól mentek a dolgok (látszatra), nem hallottam a párttagoktól, hogy nekünk ehhez semmi közünk. Ha a napos oldalon jó volt, akkor szerintem most az árnyékat is el kell viselnünk. Hogy erős vagyok-e? Nem vagyok erősebb, mint más, talán kevésbé fontos számomra a saját személyem. Ha valami meggyőződésemé válik és az másokéval találkozik, akkor én hajlandó vagyok azt az ügyet szolgálni! Szolgája viszont senkinek és semminek nem voltam, nem leszek!

Miért, kiért vállalom? Önzésből! Szeretnék jó anyagi körülmények között, nyugodt lelkiismerettel, boldogan élni, mint minden ember. Hiszem, hogy ez csak másokkal együtt lesz elérhető.

Kiss József

PECSI DOHÁNYGYÁR

A Pécsi Dohánygyár dologozóinak lapja
Szerkeszti a szerkesztő bizottság
Felelős szerkesztő:

Dr. Simonné dr. Bernáth Erika
Kiadja a Baranya Megyei
Lapkiadó Vállalat

Felelős kiadó: Bodó László
Előfizetési díj egy évre: 27,60 Ft
89-252 Pannónia Nyomda
7622 Pécs, Zólyom u. 2.

A karbantartók jó minőségű munkát végeztek

Megújult a Garant 4-es és a Max 15-ös

A nagykarbantartási munkákat elméletben már májusban megterveztük. Volt mégis bennünk egy bizonytalansági tényező, és ez a tényező a másodszorra beérkezett Garant 4-es cigarettagyártógép volt.

Az utolsó pillanatban a gyár vezetősége úgy határozott, hogy a Garant 4-es cigarettagyártó gépet a hozzákapcsolódó MAX 15-ös filterfelrakót és a keretrakót fel kell újítani.

Ezért a betervezett munkák közül ki kellett hagyni a ventilátorok teljes körű karbantartását, a dohányvágatszálító rázók gőzbekötését és a nagyméretű kocsányleválasztó üzembehelyezését.

A módosított nagykarbantartási terv szerint így az Angyal csoport nagy késséssel csak 07. 12-én tudta megkezdeni a Garant 4-es gép nagyjavítását. A jó személyes kapcsolatnak köszönhetően a daru háromnegyed órával később — mint ahogy a kamion beérkezett — már itt volt. A gépek — Garant 4., Mark 9. és a villamos kapcsolószekrény — leemelését a csoport szakszerűen megoldotta. A nagykarbantartás első 10 napja alatt a csoport a garatrész javításával, a keretrakó és a filterfelrakó javításával foglalkozott.

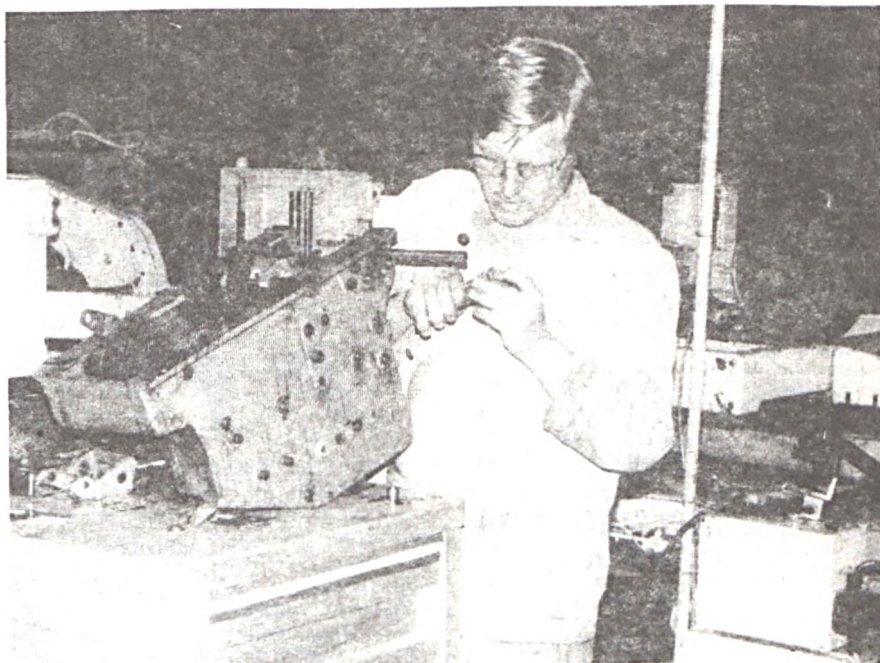
Az ITM cégtől vásárolt gép használt, 1970-ben gyártották, 24 000 üzemórát működött. Mind a garat és törzsrész teljesen szétszedték, ellenőrizték, a szükséges alkatrészeket cserélték ill. újakat készítettünk. A cigarettagyártógépet és a filtergyártógépet összekötő csőtengelet le kellett rövidíteni a hajtósíj feszítését át kellett alakítani. A garat bőröshengerei újra lettek bőröze, de ez nem azt jelenti, hogy károsodás nélkül elfogja vinni a belekerülő idegen anyagot.

A levágófejet csak hosszadalmas mérésekkel lehet összeállítani a kiegyensúlyozó készülék hiányában. A levágótartó rugólap felfüggesztését átalakítottuk úgy, hogy üzem közben is könnyen lehessen rugólapot cserélni. A filterfelrakógépen a ragasztóapparát szinkronját kellett megoldani metrikus szabványos megoldással.

A gép teljes villamos rendszerét át kellett tervezni úgy, hogy a jelenlegi működtetési igényeket kielégítse. A garatot és a törzsképző részt, mindaddig nem lehetett gépészetileg összeszerelni, amíg a villamos szakemberek be nem fűzték a kábeleket a tervek megfelelően.

Mind a gépen, mind a villamos munkát nagyon egyszerűen le lehet írni, de azt, hogy milyen nehéz és bonyolult ez a munka, csak az tudja, aki tervezi, szereli és majd működteti is.

A nagykarbantartási munkák közül ez

A kartonzáró gép tmk-ja

volt a legbonyolultabb és legfontosabb feladat, de a feladat végrehajtásáért felajánlott jutalom nem állt ezzel arányban.

A második kiemelkedő feladat az 1. sz. „Z” szalag és a hozzá kapcsolódó tároló-adagoló hajtásának szétválasztása a „Z” szalag tehermentesítése céljából. A megoldáshoz szükséges rajzokat a szerkesztési csoport időben biztosította, a szükséges átalakításokat a BÉV forgácsolóműhelyében soron kívül elkészítették. A filterrúdgyártó csoport a gépegység javítását idő előtt és jó minőségben elkészítette.

A harmadik fontos feladat a gázos szárítóhenger görgős alátámasztásának átalakítása volt úgy, hogy a hőtágulás következtében a henger ne támaszkodjon fel a sugárirányú támasztást adó görgők „vállára”.

A beütemezett nagyjavításokat — TOFI, selejtbontó, ládazáró — határidőre befejeztük.

Az R 24 típusú kocsánylaposítógép csapágyazása át lett alakítva metrikus méretű csapágyakra a nagyjavítás alatt. Ezzel a megoldással üzembiztosabbá és főleg olcsóbbá tettük a laposítógép működését.

A 16 éve működő filterrúd és kreppapírt szállító konvejjorra igencsak ráért a felújítás. A láncot mozgó tolokörömös lánc az utolsó pillanatban kapta meg a nagyjavítást.

A konvejjor szállítólánca is nagyon kopott, de mivel ezt a típust már nem gyártják, kicserélni nem tudtuk.

A készáruszállító szalagrendszer sűrűlódási, visszacsúszási problémáit még ebben az évben beérkező, az alsó felén textilbevonattal ellátott szalag fogja véglegesen megoldani.

Villamos szakembereink behúzták a sűrített levegőt előállító Atlas-Copco légsűrítő tartalek földkábelét, a gyártócsarnokban 300 db fénycső cseréjét elvégezték.

Természetesen minden olyan jellegű

munkát elvégeztek, amelyek a gépészeti munkához kapcsolódtak.

Vállalatunk „Komplex” GMK-ja beszerelte a rostáló rozót és az új elektromechanikus ládabillentőt. Mindkét beszerelt gépnek apróbb hiányosságai voltak, de ezeket a hibákat a legrövidebb időn belül kijavítottuk.

Megtörtént a hőszolgáltató rendszer javítása is, 90 százalékban, még úgy is, hogy a termelési osztályon egy gépegység üzemelt. Ehhez az üzemeltetéshez sűrített levegőt előállító kompresszort, vákuumszivattyút és a gőzszolgáltatást biztosítani kellett. Mindaddig, amíg ezek a gépek üzemeltek, ott javítani nem lehetett.

Kicseréltünk 105 db különböző szerelvényt, be lett köté a rendszerbe — szeptemberben lesznek üzembe helyezve — 2 db R 15-ös Root-fúvó.

Savazással lettek tisztítva a használati melegvizet előállító hőcserélők. A savazással módszer nagyon jó, de egyben igen sok pótlólagos hegesztési munkát adott a szakembereknek. Egyben a módszer megmutatta azt is, hogy ezt a melegvizet előállító rendszert ki kell cserélni, mert a korrózió legyengítette, elkapta a berendezéseket.

Sajnos pácvezeteket — csőhiány miatt — nem tudunk cserélni. A nagykarbantartási munkákkal kapcsolatos forgácsoló munkákat a forgácsoló csoport jó minőségben végezte el.

Nem minden betervezett munkát tudtunk elvégezni, de ezek az el nem végzett munkák nem veszélyeztetik az újabb egy éves folyamatos termelést.

A nagykarbantartási munkák elvégzéséhez szükséges anyagokat a műszaki raktár dolgozói időben biztosították.

A munkák elvégzésében a termelési osztály 20 fővel, a műszaki osztály 80 fővel vett részt.

A jó minőségű, határidőre elvégzett munkát mind a termelési osztály, mind a karbantartás dolgozóinak köszönjük.

Nagy László

Tűzoltóverseny Debrecenben

Az idei iparági tűzoltóversenyt a Debreceni Dohánygyár és a Debrecen Város Tűzoltóparancsnoksága közösen rendezte július 8-án a Határ úti pályán.

A XIX. iparági tűzoltóversenyt Sőregyh János, a Debreceni Dohánygyár biztonsági csoportvezetője nyitotta meg.

Bevezetőjében elmondta – egyenlő feltételek biztosítása érdekében minden csapat saját felszereléssel vehet részt a versenyen.

Néhány mondatban értékelte az elmúlt év tapasztalatai alapján az iparon belül a megelőző tűzvédelmi helyzetet, annak jelentőségét. Fokozottabb mértékben előtérbe kell helyezni a tűzmegelőzést. Előírások az elvárható biztonság megerősítésével egyidejűleg, a vállalatok biztosítják a technikai feltételeket. Ahol szükséges, be kell építeni a technológiai folyamatba a tűzvédelmi eszközöket. A tűzbiztonság növelésével sok esetben milliós értékek menthetők meg. A tűzmegelőzés területén növekedjen az önállóság. A tűzvédelmi fegyelem megsértőivel szemben hatékonyabban kell alkalmazni a felelősségrevonást. Fokozott intézkedésekre van szükség az üzemeknél a tűzvédelmi helyzet javítása érdekében. Végetül szerencsét és eredményes versenyt kívánt minden megjelent csapatnak.

A versenyre 4 női és hat férfijal jelentkezett. – A Budapesti Dohányfermentáló Vállalat a Szolnok és Kiskunfélegyháza csapatait indította. Mivel minden vállalat csak egy női, illetve férfijal vehetett részt a versenyen, a pontozásnál a szolnoki csapat eredményét vették figyelembe. Sorsolásnál vállalatunk női raja a második, a férfiak a hatodik sorszámot húzták.

A verseny salakos pályán a 7x5 m-es staféta indításával kezdődött. Stafétabot gyanánt szolgáló sugárcső kézzel kézre járt, természetesen közben négy versenyzőnek a felállított akadályokat is le kellett küzdenie. Kemény küzdelem, harc a másodpercekért, győzni akaráss jellemezte a tűzoltóváltót.

E versenyszám után vállalatunk női raja harmadik, férfiak első helyen várják a folytatást. Nagy az öröm, akár még első is lehetnek a fiúk (de sajnos másképp alakult).

Füves pályán folytatódott tovább a vetélkedő 800 l/p kismotorfeckendő szereléssel. Feszült pillanatok, a csapatok edzői, vezetői a pálya széléről buzdíják versenyzőiket.

Sajnos az eredményes szereplés ismét elmaradt. Férfiirajunk elrontotta a szerelést. Most nem a technika mondott csődöt, hanem emberi mulasztás, hiányzott az odafigyelés és az összpontosítás, pedig a gyakorlatok alkalmazásával elért eredmények biztatók voltak.

Az összehalmozott tömlőt, tele nyomás alatt levő vízzel, megmozdítani sem lehet, így nem jutottak el a célig – következetesen a sugárcsőgyakorlat értékelhetetlen volt.

1990-ben a Pécsi Dohánygyár rendezti a XX. iparági tűzoltóversenyt. Közül egy év van a sorok rendezésére, becsületes felkészülésre. Eredmények: férfiak

	800 l/p Kmf. sz.	staféta	összesen
1. NYIDOFER	45,6	115,0	161,4
2. Sátoraljaújhely	49,9	123,4	173,3
3. Eger	51,0	127,6	178,6
4. Szolnok	52,0	128,8	180,8
5. Kiskunfélegyháza	71,0	162,0	234,4
6. Pécs	—	115,4	—

Nők

1. NYIDOFER	54,2	135,4	189,6
2. Sátoraljaújhely	60,3	149,5	209,8
3. Eger	60,0	151,2	211,2
4. Pécs	69,2	150,8	220,0

A Sopianae a mi „gyermekünk!”

4 070 697 ezer

cigaretta a fél évben

1989. első félévében 4 070 697 ezer db cigarettát gyártottunk, 10 százalékkal többet, mint a bázis hasonló időszakában, s mindezt igen jó minőségben. Nem közömbös az sem, hogy ebben az időben az alap Sopianae 7 százalékos növekedése mellett majdnem megkettőztük a Sopianae 100 mennyiségét (193 százalék), s ugyanakkor bevonultattuk termékszerkezetünkbe a box csomagolású cigarettákat, elsőként a Pall Mall Export Filter cigarettát, majd a Fesztivált. Így terméskálánk jelenleg 12 gyártmányt számléjgyez. Hogy milyen minőségben, azt a következő számok mutatják be:

Gyártmányok	Minőségmutató	
	1989. I. félév	1988. I. félév
Sopianae	3,88	3,80
Sopianae 17	3,95	3,86
Mentolos Sopianae	3,87	3,79
Ment. Sopianae 17	3,81	3,85
Sopianae Lady	3,91	3,83
Sopianae Junior	3,86	3,82
Sopianae 100	3,87	3,85
Sopianae Nívó 100	3,83	—
Nádor 100	3,85	3,75
Pall Mall Ex. Filter	3,93	—
Fesztivál	3,95	3,83
Fesztivál box	3,95	—
Összesen:	3,88	3,80

Figyeljük ezek után termékeink besorolását a dohánygyárak közötti mézőnyben, ahol számba vesszük a vállalati minősítéseket és a Központi Minőségellenőrző Laboratórium minőségmutatóit:

	Minőségjelzősítő		tényezők százalékban	
	Előkészítés	Filtergyártás	Cigarettagyártás	Cig. csomagolás
	Kreppelés		Rúdgyártás	
I. m.	104,1	114,2	119,4	114,3
II. m.	103,8	113,9	117,5	105,1
III. m.	—	113,5	—	104,8

A félév eredménye az is, hogy tartósan sikerült a gyártás folyamán 4 százalék alatt tartani a cigaretták főbb minőségi hibáit, mint a ragasztási, kitöltési, kihullási hibákat. Bizunk abban,

Dohánygyárak	Minőségmutató		KML minőségi kifogás db
	Vállalati KML	KML	
Debrecen	3,90	3,86	—
Eger	3,86	3,83	1
Pécs	3,88	3,84	1
Sátoraljaújhely	3,86	3,31	5
Összevont:	3,86	3,70	7

Erzékelhető a mutatók alakulásából, hogy a vállalatok ma jobban odafigyelnek a termékminőség szinttartására, javítására, mint korábban, s nyilván nem keveset tesznek érte. Ezt erősíti meg a Központi Minőségellenőrző Laboratóriummal történő szorosabb egyezés.

Vállalatunknak nem kis érdeke fűződik ahhoz is, hogy a társvállalatok által előállított Sopianae cigaretták is jó minőségben kerüljenek el a fogyasztókhoz.

Előállító	Sopianae minőségmutató	
	vállalati	KML
Debrecen	3,87	3,73
Eger	3,84	3,79
Pécs	3,88	3,83
Összesen:	3,87	3,80

Az ismertetett számokból azt a következtetést kell levonnunk, hogy fokozottabban kell figyelemmel kísérnünk a más telephelyen előállított Sopianae cigaretták minőségét, hiszen az is a mi „gyermekünk”, s nem lehet mindegy számunkra, milyen véleményt alkot róla a fogyasztója.

A minőségismertető teljesebb, ha magában foglalja az előállítás közben kifejtett minőségirányultságú tevékenységeket is. Lássuk tehát ezt az üzemi szintű bontásban:

hogy ezzel is fokozzuk a fogyasztóknak termékeink iránti bizalmát, megelégedettségét.

Dr. Kiss Elemérné

Az üzemorvos írja:

Rákszűrés szeptember második felében

Hónapok óta minden „Dohánygyár” c. újságban benne van a felhívás: szeptember második felében rákszűrés lesz. Sokat hallottunk már eddig a rákról, ebben az újságban is több cikket írtam róla, mégis úgy vélem, nem árt ezzel kapcsolatban még egy összefoglaló írás.

Mindannyiunk élete azzal kezdődik, hogy a petesejt, melyet a hímivarsejt megtermékenyít, osztódásnak indul a menen belül. Az egy sejtből 2, majd 4, végül több milliárd keletkezik. A sejtek rövidesen különböző alakokat vesznek fel, és mindegyik egy-egy sajátos feladatot lát el, így pl. csontszövet lesz belőlük. A sejtek születés után is osztódnak egészen a felnőtt korig. Néhány fajta sejtosztódás ekkor leáll (pl.: idegsejtek), más szervekben, ha lassúbb ütemben is, de folytatódik az osztódás az elkopott vagy valamilyen más módon károsodott sejtek pótlására. Ez az osztódás szigorú szabályok szerint történik, ha azonban a szabályozásban valamilyen okból zavar támad, az egyensúly felborul, a sejt károsodás válik és ellenőrizhetetlenül kezd szaporodni. Az így szaporodó sejtek kórossá válnak, belőlük káros szövetek alakulnak ki, melyek nem úgy működnek, mint amely szövetekből kiindultak. Úgy tűnik, ezek a sejtek nem töltenek be más működést, csak szaporodnak, egyre több helyet foglalnak el, benyomulnak a környező szövetekbe, szervekbe, akadályozzák azok működését, ezáltal már károsítják a szervezetet. Később belőlük leszakadnak egyes sejtek, és a vér vagy nyirokáramlás útján eljutnak más testrészekbe, itt megtelepednek, tovább szaporodnak, ezeket az új telepeket áttelepnek nevezük.

A rák keletkezésének folyamatát tehát jól ismerjük, de mi okozza keletkezését, erre a kérdésre nem tudunk egyértelmű választ adni. Bizonyos rákfélések egyes embercsoportoknál gyakoribbak, másoknál ritkábbak. Pl. Japánban a középkorú emberek gyomorrákja ötször gyakrabban fordul elő, mint a közép-európai embereknél, az emlőrák viszont háromszor ritkább, mint nálunk. Tudjuk azt, hogy az erős dohányzás okozza a tüdőrák előfordulását, ezért csak megfelelő cigarettát (lehetőleg C vitaminos) fogyasszunk, mértékkel.

Bizonyos ételek, italok rákkeltő hatását is feltételezik, de ezekkel kapcsolatban még nincs elég bizonyíték, így ezek fogyasztását megtiltani nem lehet. Ennek ellenére lehet befolyásolni az étkezési szokásokkal bizonyos rákos betegségek előfordulását. Zsírban szegény, rostos ételek fogyasztása csökkenti az emésztő szervi és emlőrákos betegségeket.

Az afrikai országokban, de Finnországban és Dániában is megfigyelték, hogy vidéken, ahol rostos, durvább gabona féléket fogyasztanak, kevesebb a bélrák, mint a városokban, ahol a nálunk is használt fehér kenyert fogyasztják. A zsírokat úgy kell csökkenteni, hogy fele zsír, fele olajat használjunk és zsírban szegény tejet, tejfölt fogyasszunk, lehetőleg több legyen ételünkben a hal, a baromfi, a többi húst pedig tisztítsuk meg felhasználás előtt zsírtól. A rostos ételek bevitelét — bab, borsó, burgonya, gyümölcsök, nyers saláta — fokozzuk. Arra nézve, hogy az élelmiszerek adalék anyagai (konzerváló szerek, színezők) rákot okoznának, nincs bizonyíték. Azt azonban, hogy egyes nyugati országokban csökkent a gyomorrákok száma, arra írják, hogy javult a konzerváló szerek minősége és a hűtési technika.

Az étkezési szokásokhoz sorolható az alkohol fogyasztása is. Alkoholistáknál gyakrabban figyeltek meg szájüregi, gége, garat, nyelöcső, májrákot, mint azoknál, akik nem fogyasztanak alkoholt. Környezetünkben még rákot okozhat a napsugárzásban levő ultraibolya sugarak is. Az ember bőre ez ellen a melanin nevű bőrpigmenttel védekezik, amely megátolja a sugárzás mélybe hatolását. Ez adja a „lesült” bőr szép barna színét. A nagyon fehérbőrű em-

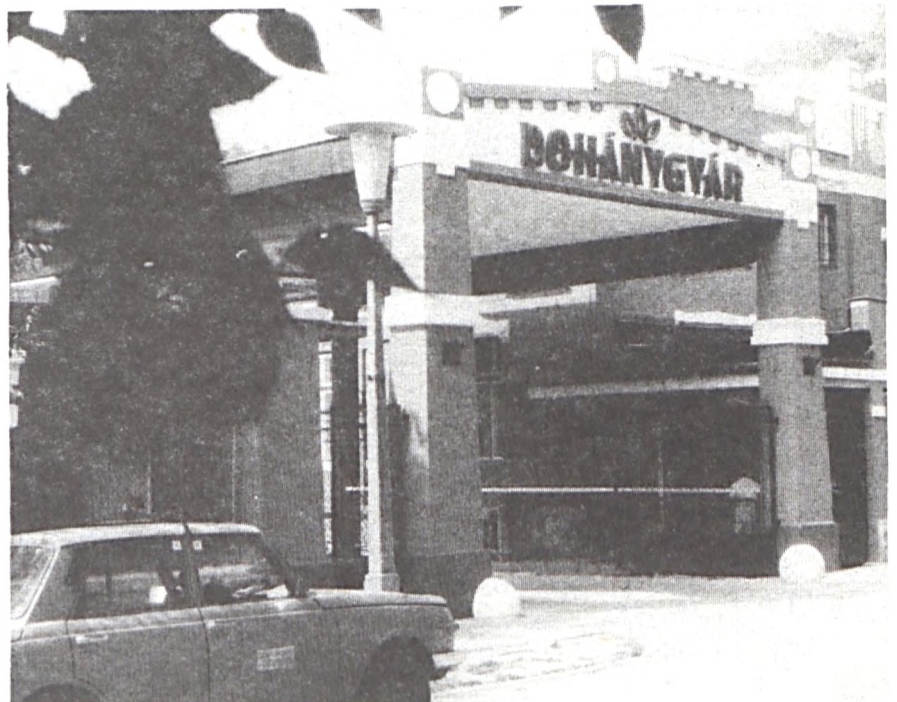
berken nem termelődik gyorsan melanin, ezért okozhat bőrrákot a túlzott ultraibolya sugárzás.

Az elmondottakhoz hozzá kell még tenni, hogy az emberek sokszor félnek, hogy a rák nem fertőző-e. Ismeretes, hogy néhány kizárólag állatokban előforduló rákféleséget vírusok okoznak. Az is köztudott, hogy néhány emberi rák kialakulásában is szerepet játszanak vírusok. A vírusok azonban önmagukban nem rákkeltők, hanem a szervezetet „védtelenné” teszik a rákkeltő anyagokkal szemben.

Az elmondott összefoglalásból kitűnik, hogy igen sokféle okból lehet daganatos betegséget kapni, és sajnos nincs a világon egyetlen olyan általános vizsgálat (teszt), legalábbis jelenleg, amely kimutatná azt, hogy van-e az emberi szervezetben valahol rák. Vannak azonban olyan módszerek, amelyeket egy-egy szerv daganatának kimutatására alkalmaznak.

Ilyen a tüdőszűrés (amely a rosszindulatú daganatot is kimutatja), a bél-daganat szűrés, az emlőszűrés és a nőgyógyászati szűrés, amely 1989 szeptember második felében lesz a Dohánygyárban.

Dr. Varga Éva

Új bejárat és új porta készült végre...

Pécsett volt Felnőtt Bábfesztivál

Igaz, mire e sorok a nagybecsű olvasó elé kerülnek, az esemény már a múlté, de a jegyzetítő kötelességének tartja gondolatai közreadását, lévén maga is érdekelt az ügyben.

„Már minden együtt volt, műsorok, színhelyek, szállás, plakát stb. — minden elúszott. Hogy Pécsett mikor lesz legközelebb felnőtt bábfesztivál, erre ma nincs aki érdemben választ tudna adni” — írta még február elején Kós Lajos, a Bóbita bábszínház művészeti vezetője. Az elkeseredés indokolt volt, ebben az íséséges világban jellemző módon onnan vonnak el pénzt az illetékesek, ahová leginkább még adni kellene. A bizonytalanság áprilisig tartott, akkor vált véglegessé, hogy mégis lesz Pécsett felnőtt bábfesztivál, szám szerint a nyolcadik a sorban.

Június 28-án este 6 órákor nem kis nosztalgiával ültem az Ifjúsági Ház nem az erotikától fülledt nézőterén, ismerősöket keresve. A fesztivál hivatalos kiadványa ismerteti mindazon intézmények, vállalatok, művészetrajongó magánszemélyek névsorát, akik anyagi áldozatot vállalva lehetővé tették a folytonosságot, örömmel fedeztem fel a mecénások között vállalatunkat is. A nosztalgia azért volt indokolt, mert még élelken emlékeztem azokra a bábfesztiválokra, ahol jeles közéleti személyiségek kötelességüknek tartották a részvételt, jelen volt az összes létező írott és íratlan sajtó, nemzetközi visszhangja volt az eseménynek, most pedig... pár sor a DN-ben, mert — így a hivatalos indoklás: — az országgyűlési tudósítások elől nem lehet elvenni a helyet! Arról nem is beszélve, hogy a fővárosi lapok még csak említést sem tettek az eseményről, persze ez csak egy vidéki marhaság. No, azért még emlékszünk, ugye, arra a másik vidéki butaságra, amit Pécsi Filmszemlének neveztek, s lett belőle fővárosi marhaság, mert az már minden, csak nem az, ami kellene.

Tudomásul kell vennünk: vízfejű ország vagyunk, s a vízfej az Budapest, a vidék legfeljebb megtűrt szegény rokon. Nos, ez a szegény rokon mégiscsak kitett magáért, hiszen ahogyan Szilágyi Dezső, az Állami Bábszínház igazgatója, az UNIMA magyar tagozatának vezetője mondotta értékelésében: „Éz mégiscsak egy jó fesztivál volt — szakmai szempontból.” Az előzőekben érintett bizonytalanság volt az oka, hogy számos együttes távol maradt, így pl. a japánok, angolok, hollandok, kanadaiak stb. Így is több mint tíz külföldi együttes lépett fel a város négy helyszínén és szép számmal jöttek el hazai színházak is — a program természetesen állandóan módosult. Nos, hogy a kronológiai sorrendet betartsam megnyitó: kegyetlen rossz tolmácsolás, némi zavarodottság a színpadon és nézőterén egyaránt. Mindössze az érthetetlen előttem, hogy az egyébként kitűnő szobrászművész, Székely István milyen alapon használta ki a megnyitó adta lehetőséget egy ilyen zavaros hordósónoklat megtartására. A bábfesztivál az bábfesztivál s nem politikai naggyűlés, s milyen alapon várhatja el az ember a kultúrától, hogy az elköte-

lezett legyen valami mellett, ezek a zsdanovi terminológiák meglehetősen idejét múltak, felesleges a hamis ellenzékiesség horpadt álarcával villogni.

Némi gyögyirt jelentett a megnyitó előadás, a kecskeméti Ciróka bábfesztivál „Kalandozások lhajcsuhajdiában” című, Sütő András által írott, gyönyörű magyar nyelven megszólaltatott drámája.

Végigülve a négy napot, bennem is ugyanaz a gondolat motoszkált, mint azt Henrik Jurkowski, az UNIMA elnöke záró értékelésében el is mondta: úgyszólván minden produkció valamilyen irodalmi alkotást reprezentált, sok volt a történelmi, mitológiai tárgyú játékok, alig-alig volt olyan, mely a mai valóságról szólt — s ez egy érdekes, mindenképpen kiértékelendő tendencia. Egyébként ez a fajta visszafordulás nemcsak a bábművészet sajátja.

Nos, láttunk zseniális és csapnivaló produkciókat egyaránt, a fesztiválnak kétségtelenül egyik legnagyobb sztárja Michel Perret-Gentile, a PANNALAL'S PUPPET svájci együttes egyetlen tagja volt — nem mintha számítana, de érdekes tény mindenestre a játékos szá-

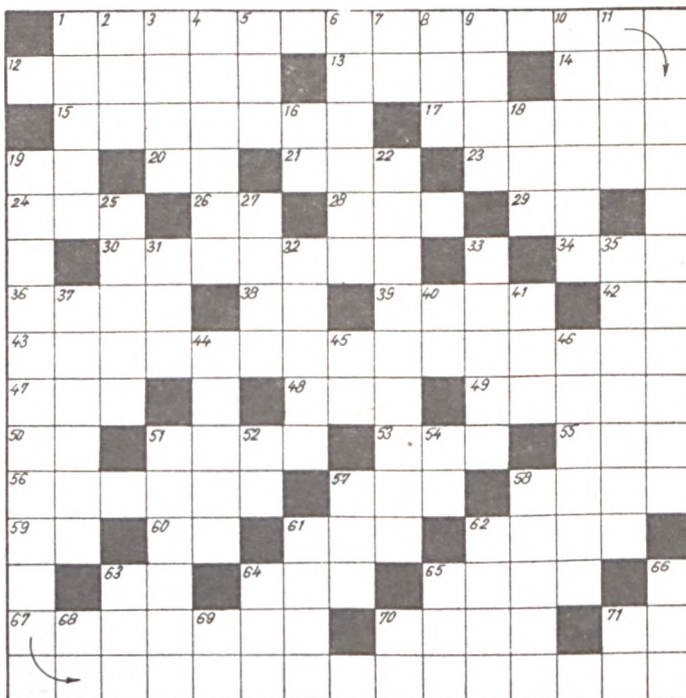
mának összehasonlítása. A békétáborból érkezők pl. a bolgárok 30 fő, szovjetek 20 fő, lengyelek 30 fő (külön körus is jött velük), míg Svájc 2 fő, franciák 2 fő, olaszok 6 fő stb.

A fesztivál nem versenyjellegű — így az igen híres nemzetközi szaktekinétyekből álló zsűrinek kellemes feladata volt, az UNIMA nagydiplomáját egyhangúlag — a közönséggel teljes mértékben egyezve — a Voroszenyi Bábszínháznak ítélte oda a „Tavi fiú” című egyszerűen zseniálisan szép és torokszorítóan megható előadásáért — ez volt egyike azon kevés produkcióknak, melyek a máról szóltak a mának és egy gyönyörű gyermeki, de örökérvényű üzenetet közvetítettek felénk.

A rendezésről, a szervezésről annyit, a kezdeti bizonytalanság után kezdett némi profi színezete lenni a dolognak, olyannyira, hogy amikor kiderült, hogy a lengyelek egy középkori misztériumjátékok (egyházi körussal) adnak elő, az előadás színhelyűl sikerült megszerezni az ahhoz legméltóbb környezetet, a Székesegyházat.

Horváth István

KERESZTREJTVÉNY

Vizszintes: 1. A megfejtés első része (zárt betűk: E, U, N, R). 12. Sportszönyeg. 13. Spanyol női név. 14. Idegen személynévadás (ARE). 15. Szakmunkás. 17. Alkalmazás. 19. Alóvíz. 20. Igevégződés. 21. Fekete-regény. 23. Vidám történet. 24. Nagyon régi. 26. Előd. 28. Állami bevétel. 29. Gyilkol. 30. Idegen férfinév. 34. Migrén — rész. 36. Angol város. 38. Nyújt — népiesen. 39. Okori nép. 42. Néma pápa. 43. A megfejtés harmadik része. 47. Idegen női név. 48. Fiatal szipartoló. 49. Csongor társa. 50. Azonosak. 51. Kínai vezető. 53. Tiszai rész. 55. N, O, L. 56. Anyóka. 57. Lapu jelzője. 58. Svájci nemzeti hős. 59. Szakadék. 60. H, K. 61. Női név. 62. Kerti növény. 63. Idegen helyeslés. 64. Fardított érzékszerv. 65. Becézett férfinév. 67. Történelmi írás. 70. Idegen női név. 71. Kiejtett betű.

Függőleges: 1. Igaz. 2. Régi nyomás mértékegysége. 3. Rádlós hegy. 4. Nem profl. 5. Kérdőszó. 6. Japán gk. márká. 7. Azonos betűk. 8. Idegen helyeslés. 9. Áramfogyasztó.

10. Idegen női név. 11. Kémiai elem. 16. Kocsis rész. 18. Dimenzió. 19. A megfejtés második része (zárt betűk: R, N, H, A, N). 22. Hivó. 25. Búzavirág. 27. Forgalomsor. 31. „Az” egyik nem. 32. ...-órás. 33. Gyors galopp. 35. Víz jármű. 37. Mesealak. 40. A pincebe. 41. Póndró. 44. Hangutánzó szó. 45. K. F. 46. Alkalmi. 51. Balaton-parti helység. 52. Tiltó szó. 54. Kettőzve édesség. 57. Német férfinév. 58. Szükség. 61. Lendület. 62. Török a jégpáncél. 63. Nagytésztű kutya. 64. Néma rokon. 65. V, V, U. 66. Retteg. 68. Vés. 69. Középen kiöli. 70. E, G. 71. Gyermek köszönés.

Beküldendő a vizszintes 1., 43. és függőleges 19. sorok megfejtése. A helyes megfejtők között jutalomkönyvet sorsolunk ki.

Előző számunkban közölt rejtveny helyes megfejtése „Inkább a reménytelen szerelemben halnék bele, mint egy rosszul sikerült vakbélműtétbe.”

A keresztrejtvenyt Takáts László készítette.